

ภาษาไทย: ภาษาตระกูลไทในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

Dai Language : A Tai Language Family in China

ดร. เมชฌ สอดส่องกฤษ

Dr. Metcha Sodsongkrit

บทคัดย่อ

จากการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชาวไทพบว่า มีชาวเผ่าไทอาศัยอยู่ในหลายพื้นที่ ซึ่งนอกจากในพื้นที่ประเทศไทยที่มีความชัดเจนที่สุดแล้ว ยังพบว่ายังมีกลุ่มคนที่เป็นเครือญาติกับชาวไทอาศัยอยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศต่างๆในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นักวิชาการทางภาษาศาสตร์ใช้ชื่อเรียกคนไทที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในประเทศไทยว่า “ไท” ชาวไทในสาธารณรัฐประชาชนจีนมีถิ่นที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตปกครองตนเองเผ่าไตสิบสองปันนา (西双版纳 Xī shuāngbǎnnà) และเขตปกครองตนเองเผ่าไตเผ่าจิ่งโผ (景颇族自治区 Jǐngpō Zú zì zhì qū) เรียกตัวเองว่า “ไต” มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวไทในพื้นที่ต่างๆ นักวิชาการบางกระแสมีความเห็นว่าชาวไทกลุ่มนี้เองที่เป็นจุดกำเนิดของเผ่าพันธุ์ตระกูลไท บทความนี้ผู้เขียนได้เรียบเรียงขึ้นโดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานจากข้อเขียนของนักวิชาการฝ่ายจีน มุ่งนำเสนอข้อมูลทางภาษาเป็นหลัก แบ่งเป็น 1) ข้อมูลสังเขปเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่และประวัติศาสตร์ 2) ข้อมูลทางภาษา มีรายละเอียดที่สำคัญสามเรื่อง คือ ระบบเสียง วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ และ 3) อักษรภาษาไต ผลที่ได้จากบทความนี้ทำให้เรามองเห็นร่องรอยความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทกับภาษาจีน ในฐานะสมาชิกของตระกูลภาษาจีน – ทิเบตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ภาษาไท, ภาษาไต, ภาษาตระกูลไท, ภาษาไตลื้อ, สิบสองปันนา

Abstract

According to the historical study of Tai tribes, it was found that Tai tribes live in various areas. Besides Thailand, the most obvious residential area for Thai tribes' relatives, the study indicated that the relatives of Thai tribes also live in other places in various countries in Southeast Asia. Linguists called people who do not live in Thailand "Tai". Tais who live in Xishuangbanna autonomous region and Jingpo autonomous region of China have a close relationship with other Tai people in other countries. Some researchers

agree that Tais can be the origins of the Tai tribe family. This paper presents the ethnicity of Tai tribes living in Xishuangbanna. The key issues that will be mentioned in the paper include: 1) the residential areas and history information; 2) Tai linguistic information which consist of Tai phonology, Tai lexicology, and syntax; and 3) Tai script. The results obtained from this article will be useful for a discussion of the relationship of Tai language which is a member of Sino – Tibetan language family.

Keywords: Tai language, Dai language, Tai language family, Dai Lue language, Xishuangbanna

1. ข้อมูลสังเขปเกี่ยวกับถิ่นที่อยู่และประวัติศาสตร์



ภาพประกอบ 1

ที่มา: <http://www.nipic.com>



ภาพประกอบ 2

ที่มา: <http://www.dehong.gov.cn>

1.1 ถิ่นที่อยู่

ชาวไตอาศัยอยู่ในมณฑลยูนนาน (云南 Yúnnán) ในบริเวณเขตปกครองตนเองเผ่าไตสิบสองปันนา (西双版纳 Xīshuāngbǎnnà) เขตปกครองตนเองเผ่าไตเผ่าจิ่งโพ (景颇族自治州 Jǐngpō Zú zìzhìqū) เมืองเต๋อหง (德宏 Déhóng) อำเภอปกครองตนเองเผ่าไตเผ่าว่า (傣族佤族自治县 Dǎi Zúwǎ Zú zìzhìxiàn) เมืองเก็งหม่า (耿马 Gěngmǎ) อำเภอปกครองตนเองเผ่าไตเผ่าลาหู่ (傣族拉祜族自治县 Dǎi Zúlāhù Zú zìzhìxiàn) เมืองเมิ่งเหลียน (孟连 Mènglián) และมีกระจัดกระจายอยู่ตามเมืองอื่นๆ อีกกว่า 30 เมือง ในมณฑลยูนนานเช่น ซินผิง (新平 Xīnpíng) หยวนเจียง (元江 Yuánjiāng) จินผิง (金平 Jīnpíng) เป็นต้น ชาวไตตั้งบ้านเรือนอยู่ตามบริเวณเขตร้อนที่ราบหุบเขา จากการสำรวจจำนวนประชากรครั้งที่ 5 ของจีนในปี 2000 ชนกลุ่มน้อยเผ่าไตมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,158,989 คน

1.2 ประวัติศาสตร์

คนไทหรือคนไตมีชื่อเรียกตัวเองหลายชื่อ เช่น ไตเล่อ หรือ ไตลื้อ (傣仂 Dǎilè) ไตหย่า (傣雅 Dǎiyǎ) ไตเหนื่อ หรือ ไตน่า (傣那 Dǎinà) ไตเปิง (傣绷 Dǎibēng) ในสมัยอันและจิ้นเรียกชนกลุ่มนี้ว่าเตียนเยว¹ (滇越 Diānyuè) ต่าน (掸 Dǎn) ช่าน (擅 Shàn) เหลียว² (僚 Liáo) และจิ่วเหลียว (鳩僚 Jiūliáo) ในสมัยถังและซ่งเรียกชนกลุ่มนี้ว่าจินฉือ (金齿 Jīnchǐ³) เฮยฉือ (黑齿 Hēichǐ) หมางหมาน (茫蛮 Mángmán) ป้ายอี (百夷 Bǎiyí) ชื่อป้ายอีนี้บางตำราเขียนด้วยตัวอักษรต่างๆ กัน ออกเสียงต่างกัน เล็กน้อย เช่น ป้ายอ (白夷 Báiyí) ป้ายอี (伯夷 Bóyí) ไปอี (伯夷 Bóyí) จนถึงสมัยราชวงศ์ซ่งเรียกชนกลุ่มนี้ว่า ป้ายอี (摆夷 Bǎiyí) ภายหลังการปฏิวัติวัฒนธรรมรัฐบาลจีนเรียกชื่อชนเผ่าไตตามความสมัครใจของชนเผ่าว่า ไตจู่ (傣族 Dǎizú) ซึ่งหมายถึงชนเผ่าไตนั่นเอง

บทความนี้มุ่งนำเสนอข้อมูลทางภาษาของชนเผ่าไตจึงจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับชนเผ่าไตเพียงสังเขปเท่านั้น ส่วนรายละเอียดเกี่ยวกับชนเผ่าไตด้านอื่นๆ ผู้เขียนได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน” และในบทความชื่อ “ชนกลุ่มน้อยเผ่าไต: พี่น้องเผ่าไทในสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน” สามารถอ่านรายละเอียดเกี่ยวกับชนเผ่าไตได้ในหนังสือเล่มดังกล่าวตามรายชื่อที่ให้ไว้ในบรรณานุกรม

2. ภาษา

2.1 การจัดแบ่งตระกูลภาษา

ภาษาที่ชาวไตพูดเรียกว่า “ภาษาไต” (傣语 Dǎi yǔ) ออกเสียงตามอักษรจีนว่า “ไต” ตามทรรศนะของนักวิชาการจีน ในหนังสือชื่อ “สังเขปภาษาชาวดัง - ไท” (侗台语族概论 Dòng Tái yǔzú Gàilùn) ของผู้เขียนชื่อ เหลียงหมิ่นและจางจวินรุ (梁敏, 张均如 Liáng Mǐn, Zhāng Jūnrú. 1996) จัดภาษาไตอยู่ในตระกูลภาษาจีน-ทิเบต (汉藏语系 Hàn Zàng yǔxì) สาขาภาษาจ้วง-ตัง (壮侗语族 Zhuàng Dòng Yǔzú) แขนงภาษาจ้วง-ไต (壮傣语支 Zhuàng Dǎi yǔzhī) และในกลุ่มภาษาไตยังแบ่งออกเป็น 4 สำเนียงภาษาถิ่นโดยแบ่งตามถิ่นที่อยู่อาศัย ได้แก่

¹ คำว่า 滇 ออกเสียงว่า diān เป็นชื่อย่อของมณฑลยูนนาน ส่วนคำว่า 越 ออกเสียงว่า yuè เป็นคำที่ชาวจีนใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่จีนตอนใต้ทั้งหมด

² คำว่า 僚 ออกเสียงว่า liáo ปรากฏเป็นคำที่ภาษาจีนในยุคโบราณใช้เรียกกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาที่มีความใกล้ชิดกับตระกูลไทหลายกลุ่ม เช่น ชาวไต (สาขาจ้วง-ตัง แขนงจ้วง-ไต) ชาวเกอลาว (ตระกูลภาษาจีน-ทิเบต แต่ยังไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าจัดอยู่ในสาขาภาษาและแขนงภาษาใด) ชาวบูเยหรือปู้อี (สาขาจ้วง-ตัง แขนงจ้วง-ไต) ชาวหลี่ (สาขาจ้วง-ตัง) ชาวเหมานาน (สาขาภาษาจ้วง-ตัง แขนงภาษาตัง-ลู่) ชาวหมู่หล่าว (สาขาตัง-ลู่) ชาวลู่ (สาขาภาษาจ้วง-ตัง แขนงภาษาตัง-ลู่) ผู้เขียนมีความเห็นว่า คำเรียกนี้มีร่องรอยเกี่ยวข้องกับชาว “ลาว” ด้วย ดังจะเห็นว่า ในภาษาต่างๆ ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขง เช่น ภาษาเขมร เรียกคนที่พูดภาษาลาวว่า “เลียว” ภาษาเวียดนามเรียกว่า “หล่าว” ก็ตรงกับที่ชาวจีนเรียกเช่นกัน

³ ข้อสังเกต เกี่ยวกับชื่อเรียกชาวไตบางชื่อ แปลความหมายตามตัวหนังสือได้ดังนี้ จินฉือ (金齿 Jīnchǐ แปลว่า ฟันทอง) เฮยฉือ (黑齿 Hēichǐ แปลว่า ฟันดำ) ป้ายอี (白衣 Bǎiyí แปลว่า เสื้อขาว)

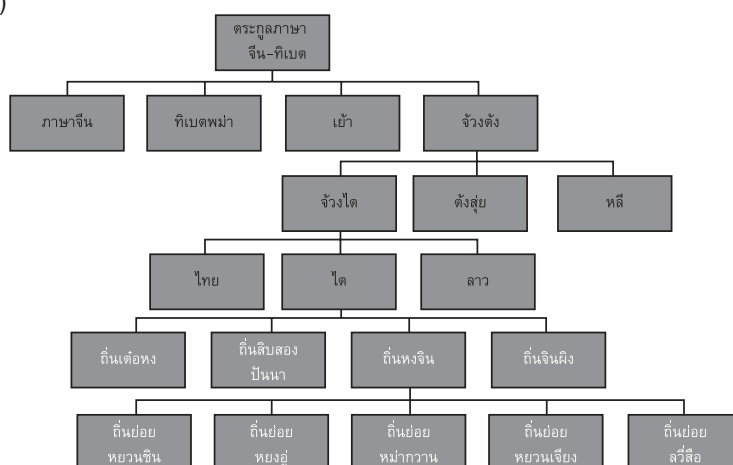
(1) ถิ่นเต๋อหง(德宏傣语 Déhóng Dǎiyǔ) มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตน่า (傣那语 Dǎinà yǔ) มีประชากร 540,000 คน

(2) ถิ่นสิบสองปันนา (西双版纳傣语 Xīshuāngbǎnnà Dǎiyǔ) มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตเล่หรือไตลื้อ (傣仂语 Dǎilè yǔ) มีประชากร 280,000 คน

(3) ถิ่นหงจิน (红金傣语 Hóngjīn Dǎiyǔ) มีประชากร 140,000 คน ภาษาไตถิ่นนี้ค่อนข้างซับซ้อน เนื่องจากภาษาถิ่นของแต่ละอำเภอมีความแตกต่างกันมาก บริเวณที่พูดภาษาไตถิ่นนี้คือหมู่บ้านชาวไตที่ตั้งอยู่ตามบริเวณลุ่มแม่น้ำหยวนเจียง (元江 Yuánjiāng) และลุ่มแม่น้ำจินซา (金沙江 Jīnshājiāng) ภายในภาษาไตกลุ่มนี้สามารถแบ่งได้อีก 5 ถิ่นย่อย ได้แก่ ถิ่นย่อยหยวนซิน (元新 Yuánxīn) ถิ่นย่อยหยงอู่ (永武 Yǒngwǔ) ถิ่นย่อยหม่ากวาน (马关 Mǎguān) ถิ่นย่อยหยวนเจียง (元江 Yuánjiāng) และถิ่นย่อยลวี่สื่อ (绿石 Lǜshí)

(4) ถิ่นจินผิง (金平傣语 Jīnpíng Dǎiyǔ) มีชื่อภาษาถิ่นว่า ไตตวน (傣端语 Dǎiduānyǔ) มีประชากร 10,000 คนโดยประมาณ

แผนภูมิต่อไปนี้ ผู้เขียนสร้างขึ้นจากข้อมูลการจัดแบ่งตระกูลภาษาไต โดยเพิ่มเติมภาษาไตถิ่นและภาษาถิ่นย่อย ซึ่งอิงตามการจัดแบ่งของนักวิชาการจีนชื่อ เหลียงหมิ่น และ จางจวินหฺรู (梁敏, 张均如, 1996) นักวิชาการทั้งสองท่านนี้ได้จัดแบ่งภาษาตระกูลจีนทิเบตโดยดำเนินรอยตาม หลี่ฟังกุ้ย⁴ (Li, 1959)



แผนภูมิ 1 การจัดแบ่งภาษาไต

⁴Li Fanggui เป็นนักภาษาศาสตร์ชาวจีนที่ได้ไปเรียนวิชาภาษาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกา และต่อมาก็ได้สอนอยู่ที่สหรัฐอเมริกา ชื่อของนักภาษาศาสตร์ท่านนี้เขียนเป็นภาษาจีนว่า 李方桂 อ่านว่า หลี่ ฟัง กุ้ย ใช้ระบบสัทอักษรจีนเขียนว่า Li Fanggui ผลงานของนักภาษาศาสตร์ท่านนี้มีทั้งที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาจีน ผลงานภาษาอังกฤษจะใช้ชื่อว่า Li Fang Kuei หรือ Fang Kuei Li นักภาษาศาสตร์ไทยเรียกชื่อนักภาษาศาสตร์ท่านนี้หลายชื่อ เช่น หลี่ฟังกุ้ย หลี่ฟางเกว้ย ฟังเกว้ยลี ฟางเกว้ยหลี่ ฟังกุ้ยหลี่ เป็นต้น ซึ่งก็คือนักภาษาศาสตร์คนเดียวกัน ในบทความนี้อ้างอิงผลงานของ Li Fanggui ทั้งฉบับภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ดังนั้น เพื่อให้ไม่สับสน ในบทความนี้จะเรียกชื่อนักภาษาศาสตร์จีนว่า Li Fanggui ยกเว้นการอ้างอิง จะเรียกตามที่ปรากฏในเอกสารเดิม

2.2 ระบบเสียง ในหนังสือชื่อ “ประเด็นปัญหาบางประการของการศึกษาวิจัยเรื่องวิวัฒนาการระบบเสียงภาษาไต 《傣语语音历史研究的若干问题 Dǎiyǔ yǔyīn lìshǐ yánjiū de ruògān wèntí》 ของผู้แต่งชื่อ หลี่เฉียง (李强 Lǐ Qiáng. 2012) หนังสือเล่มนี้พัฒนามาจากงานวิจัยชื่อเรื่องเดียวกัน การศึกษาครั้งนี้ ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเสียงของภาษาไตสองถิ่นคือถิ่นต่อหงกับถิ่นสิบสองปันนา เนื้อหาในบทที่สองของหนังสือเล่มดังกล่าวนี้เป็นข้อมูลระบบเสียง ผู้เขียนจะขอนำระบบเสียงของภาษาไตถิ่นต่อหง ซึ่งเป็นภาษาไตถิ่นที่มีจำนวนคนพูดมากที่สุดมาเสนอเป็นตัวอย่างระบบเสียงภาษาไต ดังนี้

2.2.1 พยัญชนะ มี 18 เสียง

ฐานกรณ์	อโฆชะ		โฆชะ
ริมฝีปาก	p	p ^h	m
ริมฝีปากและฟัน			f v
ปุ่มเหงือก / เพดานแข็ง	t	t ^h	l
	ts	ts ^h	s j
เพดานอ่อน	k	k ^h	x n
ผนังคอ	?		h

เสียงพยัญชนะที่ปรากฏในตารางข้างต้นนี้ เสียงพยัญชนะ k^{h5} กับ ts ใช้กับคำที่ยืมมาจากภาษาจีน และเสียงสระ [i],[e], [ɛ] เมื่อออกเสียงต่อท้ายพยัญชนะจะทำให้พยัญชนะนั้นแปรเป็นพยัญชนะเสียงเพดานแข็ง เช่น เสียง [ts-],[s-] เมื่อประสมกับสระ[i],[e], [ɛ] จะแปรเป็นพยัญชนะเสียง [tɕ-], [ɕ-]

2.2.2 สระเดี่ยวภาษาไตสำเนียงต่อหงมีสระเดี่ยว 10 เสียง ดังนี้

i	W	u
e	e	o
e	a	c
	a:	

⁵จากข้อมูลคำศัพท์ภาษาไต ผู้เขียนมีความเห็นว่า ภาษาไทกลุ่มนี้เป็นภาษาไทกลุ่มเสียง /p/ คือ ไม่มีเสียงพ่นลม มีความใกล้เคียงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ (ดู เมฆม. 2556) พยัญชนะเสียงพ่นลมที่พบในภาษาไตทั้งหมดนี้ ไม่น่าจะเป็นเสียงของภาษาไตแท้ ในผลงานของ หลี่เฉียง เล่มนี้ ผู้เขียนได้ระบุไว้ว่า เสียง /k^h/ เป็นเสียงพยัญชนะที่ใช้กับคำยืมจากภาษาจีน แต่ผู้เขียนเห็นว่า ไม่เพียงเฉพาะพยัญชนะเสียง /k^h/ เท่านั้นที่เป็นเสียงพยัญชนะที่ใช้กับคำยืมจากภาษาจีน แต่น่าจะเป็นทั้งชุดในกลุ่มพยัญชนะพ่นลม คือ /p^h, t^h, tɕ^h, k^h/ และเพราะเมื่อพิจารณาจากคำยืมจากภาษาจีนที่มีพยัญชนะต้นเสียง tɕ^h เช่นคำว่า 产ภาษาจีนออกเสียงว่า /tɕ^han3/ แต่เมื่อภาษาไตยืมมาใช้กลับออกเสียงเป็น /sa:n2/ ลักษณะเช่นนี้เป็นแบบเดียวกันกับที่พบในภาษาไทยถิ่นอีสานคือ ไม่มีเสียงช. แต่จะออกเสียงเป็น ช. แทน เป็นข้อบ่งชี้ว่าภาษาไตไม่มีพยัญชนะเสียงพ่นลม

2.2.3 ทางสระ⁶ (韻尾 yùn wěi) มี 9 เสียง แบ่งเป็นท้องสระ 3 เสียง ได้แก่ u, i, w (ดูตารางต่อไป) และหางสระ 6 เสียง ได้แก่ m, n, ŋ, p, t, k เสียงท้ายสระกับเสียงสระเดี่ยวสามารถประสมกันได้ทั้งหมด 84 เสียง ในจำนวนนี้แบ่งเป็นสระเดี่ยว 9 เสียง สระประสม 15 เสียง สระนาสิก(กลุ่มเสียงสระประสมกับพยัญชนะ ท้าย n) 30 เสียง และสระกัก (กลุ่มเสียงสระประสมกับเสียงพยัญชนะท้ายกัก) 30 เสียง

	a :	i	e	ɛ	u	o	ɔ	u	ə
au									
ai	a : i				ui	oi	ɔi	wi	əi
au	a : u	iu	eu	ɛu				wu	əu

2.2.4 วรรณยุกต์ ภาษาไทถิ่นเต๋อหงมีวรรณยุกต์ 6 เสียง ได้แก่

1.	วรรณยุกต์กลางระดับ (中平 zhōngpíng)	33
2.	วรรณยุกต์สูงระดับ (高平 gāopíng)	55
3.	วรรณยุกต์ต่ำระดับ (低平)	11
4.	วรรณยุกต์ต่ำตก (低降 dīpíng)	31
5.	วรรณยุกต์สูงตก (高降 gāo jiàng)	53
6.	วรรณยุกต์สูงขึ้น (高升 gāoshēng)	35

2.3 วงคำศัพท์และระบบไวยากรณ์

ข้อมูลเกี่ยวกับคำศัพท์และระบบไวยากรณ์ ผู้เขียนสรุปมาจากหนังสือ 2 เรื่อง คือ ไวยากรณ์ภาษาไทย 《傣语语法 Dǎiyǔ yúfǎ》ของผู้เขียนชื่อ อุหลิงหยวิน (巫凌云 WūLíngyún, 1993) และหนังสือชื่อ งานวิจัยภาษาถิ่นไต 《傣语方言研究 Dǎiyǔ Fāngyán Yánjiū》ของผู้เขียนชื่อ โจ้วยาวเวิน (周耀文 Zhōu Yàowén, 2001) ดังนี้

2.3.1 วงคำศัพท์ มีลักษณะดังนี้

(1) คำภาษาไทยเป็นลักษณะคำโดดที่เป็นคำหนึ่งพยางค์ คำสองพยางค์เกิดมาจากการนำคำโดดหนึ่งพยางค์มาประสมกัน คำสามพยางค์ส่วนมากเป็นคำยืมจากภาษาอื่น

⁶การวิเคราะห์ระบบเสียงแบบจีน ส่วนที่อยู่ถัดจากพยัญชนะต้นนับเป็นเสียงสระทั้งหมด เช่น คำว่า tian เสียงสระทั้งหมดของคำนี้คือ /ian/ เสียง /t/ เป็นพยัญชนะต้น ในสระทั้งหมดของคำนี้ เสียง /i/ เป็นหัวสระ (韵头 yùntóu) เสียง /a/ เป็นท้องสระ (韵腹 yùnfù) และเสียง /n/ เป็นหางสระ (韵尾 yùnwěi)

(2) คำประสม เกิดมาจากการนำคำโดดหนึ่งพยางค์มาประสมกัน เช่น

คำภาษาไทย	คำแปล	ความหมาย
na13 ta55	หน้า + ตา	“หน้าตา”
nam11 ta55	น้ำ + ตา	“น้ำตา”
mɔŋ55 ho55	หมอน + หัว	“หมอน”
xau11 lam31	ข้าว + น้ำ	“ข้าวน้ำ”

(3) มีการเติมคำเสริมสร้อยสองพยางค์ไว้ท้ายคำคุณศัพท์เพื่อขยายความ เช่น mun35 lutlut “หมุนลุดลุด” (“ลุดลุด” เป็นคำเสริมสร้อยขยายความบอกลักษณะของการหมุน) wa:n1 som6 lom6⁷ “หวานซอมลอม” (“ซอมลอม” เป็นคำเสริมสร้อยขยายความบอกลักษณะของรสหวาน)⁸

(4) มีคำศัพท์ประเภทคำชดเชยพยางค์จำนวนมาก เช่น nam4 hai6 din1 na2 “น้ำไฮ(ไร่)ดินนา” ha3 haŋ2 paŋ2 sai1 “เฮอ เฮ็งเป็ง ไส (รุ่งเรืองฟ่องไส)” fun1 tok7 fa4 hoŋ4 “ฝนตกฟ้าฮ้อง(ร้อง)”

(5) มีคำยืมจากภาษาจีนจำนวนมาก เช่น koŋ33 sa:ŋ55 มาจากภาษาจีนว่า 工厂 gōng chǎng “โรงงาน” sə11 xui11 tsu55 ji11 มาจากภาษาจีนว่า 社会主义 shèhuì zhǔyì “ระบอบสังคมนิยม” koŋ5 sa:n2 tanŋ2 มาจากภาษาจีนว่า 共产党 Gòngchǎndǎng “พรรคคอมมิวนิสต์”

(6) มีคำยืมภาษาบาลีสันสกฤตที่รับผ่านพุทธศาสนาจำนวนมาก เช่น tham41 “ธรรม” a55 xa55 la “อักขระ” ซึ่งในภาษาไทยถิ่นอื่นๆ หรือภาษาของชนเผ่าที่พูดภาษาตระกูลไทในประเทศจีนที่ไม่ได้นับถือศาสนาพุทธไม่พบว่ามีความคล้ายคลึงกัน

(7) ในระหว่างภาษาถิ่นย่อย กลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนกับกลุ่มชนที่อาศัยอยู่พื้นที่ชั้นในมีความแตกต่างของวงคำศัพท์มาก กลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณชายแดนมีจำนวนมากและรวมกันหนาแน่น มีคำศัพท์ร่วม 65 – 70 เปอร์เซ็นต์ ส่วนกลุ่มชนที่อาศัยอยู่พื้นที่ชั้นในมีจำนวนประชากรไม่มากนักและอาศัยอยู่กระจัดกระจายมาก ทำให้วงคำศัพท์มีความแตกต่างกันมาก ดังจะพบว่าภาษาของชนกลุ่มพื้นที่ชั้นในมีคำศัพท์ร่วม 50 – 60 เปอร์เซ็นต์

⁷ เนื่องจากข้อมูลคำศัพท์อ้างอิงมาจากผลงานของผู้เขียนต่างกันสัทอักษรที่ใช้ในการกำกับเสียงจึงมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะระบบเสียงวรรณยุกต์ ดังจะเห็นว่าบางแห่งใช้ตัวเลขสองตัวบอกระดับการหักเหและเลื่อนขึ้นลงของเสียงวรรณยุกต์ ระบบนี้อ้างอิงมาจากงานของผู้เขียนชื่อ โจวย่าวเหวินแต๋บางแห่งใช้หมายเลขลำดับที่เป็นเครื่องหมายบอกเสียงวรรณยุกต์ ระบบนี้อ้างอิงมาจากงานของผู้เขียนชื่อ อุหลิงหยวน ซึ่งผู้เขียนจะยังคงขอความเดิมตามที่อ้างอิงมา

⁸ คำเสริมสร้อยประเภทนี้คล้ายกับลักษณะที่พบในภาษาไทยถิ่นอีสาน อ่านรายละเอียดได้ใน เมฆม สอดส่องกฤษ. (2555) “คำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสานที่สันนิษฐานว่าเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายภาษาไทย-จีน” วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2555. หน้า 9 – 42.

ตัวอย่างคำศัพท์ภาษาไทย 4 ถิ่น⁹

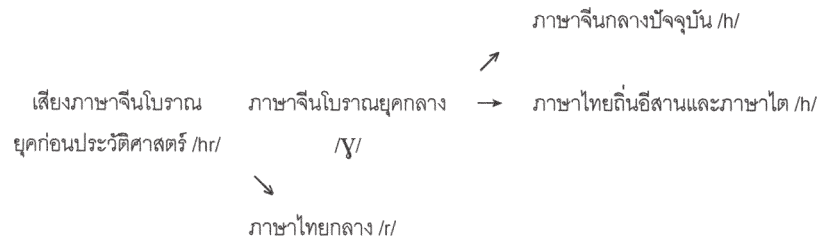
ภาษาไทย	ถิ่นเต๋อหง	ถิ่นสิบสองปันนา	ถิ่นหงจิน	ถิ่นจินผิง
ฟ้า	fa4	fa4	fa4	fa4
พระอาทิตย์	van2	ta1van2	van2	ta1van2
พระจันทร์	len6	len6	den1	len1
ดาว	la:u6	da:u1	da:u1	la:u1
รุ่ง	hoŋ2 a:i3 fa4	huŋ2	hoŋ4fa1	hoŋ2 ¹⁰
ลม	lom2	lum2	lwm2	lum2
น้ำ	lam4	nam4	nam2	nam4
พื้นดิน	lin6	din1	din1	lin1
ฝน	fon1	fun1	fwn1	f?n1
ทอง	xam2	xam2	xam2	xam2
หิน	ma:k9 hin1	hin1	hin1	hin1
นา	la2	na2	na2	na2
ไฟ	fai2	fai2	fai2	fai2
ช้าง	tsa:ŋ4	tsa:ŋ4	tsaŋ4	?a:ŋ4
มังกร	ŋok8	na:k8	nwk10	loŋ2 ¹¹

⁹ ตัวอย่างคำศัพท์นำมาจากหนังสืองานวิจัยภาษาถิ่นไต 《傣语方言研究》ของผู้เขียนชื่อ โจ้วย่าวเหวิน (周耀文 Zhōu Yàowén, 2001)

¹⁰ คำว่า “รุ่ง” เป็นประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากผู้เขียนได้เคยศึกษาเอาไว้ในงานวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาไทยถิ่นอีสาน” (เมฆม.2552ข; เมฆม.2553ก; เมฆม.2555ก) พบร่องรอยความสัมพันธ์ที่สามารถสืบสร้างขึ้นไปถึงภาษาจีนโบราณได้ และเป็นข้ออธิบายมูลเหตุของเสียงปฏิภาค เสียง /r/ ในภาษาไทยกับเสียง /ฮ/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน ดังตัวอย่างคำต่อไปนี้

คำภาษาไทยถิ่นอีสานและภาษาไต	คำภาษาไทยกลาง	คำภาษาจีน	คำอ่าน
ฮ้าย	ร้าย	害	hài
เฮือง	เรือง	煌	huáng
ฮ่าน	ร้าน	閑	hàn
ฮุ้ง	รุ่ง	虹	hóng
ฮ้อน	ร้อน	旱	hàn

ข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์ของเสียง /h/ ในภาษาจีนปัจจุบัน กับเสียง /r/ ในภาษาไทยกลาง และเสียง /ฮ/ ในภาษาไทยถิ่นอีสาน เป็นดังนี้



2.3.2 ระบบไวยากรณ์ ระบบไวยากรณ์ของภาษาไทยเป็นลักษณะการนำคำแท้ และคำไม่แท้มาเรียงต่อๆ กัน มีลักษณะดังนี้

- (1) ลำดับการเรียงคำคือ S + V + O เช่น to55xa13(ตัวข้า) t?m13(แต่/เขียน) to55(ตัว) tai14 (ไท) “ฉันเขียนตัวไทย”
- (2) ส่วนขยายวางไว้หลังคำหลัก เช่น ho55jai11 (หัวใหญ่)
- (3) คำแสดงการปฏิเสธวางไว้ตำแหน่งข้างหน้า เช่น bau35 va:n55 “ไม่หวาน” bau35 het33 “ไม่ทำ” (จะสังเกตเห็นว่า คำว่า “ทำ” ภาษาไตออกเสียงเหมือนภาษาไทยถิ่นอีสาน คือ “เฮ็ด”)
- (4) มีคำลงท้ายแสดงความหมายหรือสื่ออารมณ์ต่างๆจำนวนมาก เช่น a33“ไหม” a41“นะ”ja35“จะ” iε13 “แล้ว”

2.4 ภาษาเขียนก่อนปี ค.ศ.1949 ภาษาเขียนของชาวไตมี 4 แบบ คือ

1. อักษรที่ใช้ในกลุ่มชาวไตสิบสองปันนาเรียกว่า อักษรไตลื้อ (ภาษาจีนเรียกว่า ไต เล่อ เหวี 傣泐文 Dǎilè wén))
2. อักษรที่ใช้ในกลุ่มชาวไตต๋องเรียกว่า อักษรไตเหนือ (ภาษาจีนเขียนได้หลายอย่าง คือ 傣讠 Dǎinè /傣那 Dǎinà /傣哪 Dǎinǎ) อักษรนี้เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 14
3. อักษรที่ใช้ในกลุ่มชาวไตจิ้นผิง เรียกว่า อักษรไตจิ้นผิง(金平傣文 Jīnpíng Dǎiwén) หรือเรียกอีกชื่อว่า ไตตวน (傣端文 Dǎiduānwén)
4. อักษรที่ใช้ในกลุ่มชาวไตเมืองเก็งหมา (耿马 Gěngmǎ) รุ่ยลี่ (Ruìlì) รุ่ยลี่ (澜沧 Láncāng) หลานซาง (??L?nc?n?) เรียกชื่อว่า อักษรไตเป็ง (傣绷文 Dǎibēng wén)

อักษรทั้งสี่แบบข้างต้น อักษรไตลื้อกับอักษรไตเหนือมีผู้ใช้กว้างขวางมากที่สุด เป็นลักษณะการประสมพยัญชนะและสระโดยเขียนจากซ้ายไปขวา นักภาษาศาสตร์จีนเชื่อว่าอักษรไตมีวิวัฒนาการมาจากอักษรโบราณของอินเดีย คืออักษรพราหมี (brāhmī ภาษาจีนเขียนว่า 婆罗米文 Póluómǐwén) การเผยแพร่เข้ามาสู่ชาวไตในยุคแรกมีที่มาจากภาษาสันสกฤต (梵文 Fàn wén) เข้ามาพร้อมกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนา โดยใช้เป็นอักษรจดบันทึกพระธรรมและบทสวด ต่อมาจึงเริ่มนำมาใช้จดบันทึกเรื่องราวของชาวไต ประวัติศาสตร์ การแพทย์ ดาราศาสตร์ ชีวิตในสังคมของชาวไต จุดนี้เองนับเป็นจุดกำเนิดของอักษรไตของชาวไตในประเทศจีน

¹¹ คำที่มีความหมายว่า “มังกร” ในภาษาไตถิ่นต๋องถิ่นสิบสองปันนา ถิ่นหงจิน เรียกว่า “นาค” เหมือนกัน แต่ในภาษาไตถิ่นจิ้นผิง เรียกว่า lo?2 ผู้เขียนสันนิษฐานว่าเป็นคำยืมมาจากภาษาจีน คือ คำว่า ?l?n?“มังกร” และเป็นคำเดียวกันกับคำว่า “มะโรง” ซึ่งภาษาไทยใช้เรียกปีนักษัตรที่หมายถึง “งูใหญ่” เมื่อเปรียบเทียบกับภาษาจีนแล้วจะเห็นว่า ปีมะโรงในคำเรียกปีนักษัตรของจีนก็เรียกว่า “l?n?”เช่นเดียวกัน

กันในอดีต ส่วนคำยืมจากภาษาจีนใหม่พบเฉพาะในภาษาไทยซึ่งเป็นผลมาจากการปกครอง จึงไม่เกี่ยวกับภาษาไทยและภาษาไทยกลุ่มอื่นๆ นอกจากนี้ลักษณะเด่นทางไวยากรณ์ที่พบ เช่น คำชุดสี่พยางค์ คำเสริมสร้อยสองพยางค์ คำลงท้าย และคำประสม ก็เป็นลักษณะเดียวกันกับที่พบในภาษาไทย (รวมภาษาถิ่นตระกูลไทย) และภาษาไทยกลุ่มอื่นๆ ด้วย บทความนี้ทำให้เรามองเห็นภาพความสัมพันธ์ของภาษาตระกูลไทในฐานะสมาชิกของตระกูลภาษาจีน – ทิเบตได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เมฆม สอดส่องกฤษ. (2552ก). รายการคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นอีสานที่คาดว่าจะจะเป็นคำศัพท์ร่วมเชื้อสายตระกูลไท-จีน. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา*. 14(2): 124-162.
- _____. (2552ข). เสียงปฏิภาค /r/,/k/,/kh/ และเสียงปฏิภาคอื่นๆ:หลักฐานความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับภาษาไทยในฐานะภาษาร่วมตระกูล.*วารสารมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*. 31(2): 5-28.
- _____.(2553ก). การศึกษาวิเคราะห์ทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ของภาษาตระกูล ไท-จีนเรื่อง ความสัมพันธ์ของเสียง / h / ในภาษาไทยถิ่นอีสานกับเสียง / h /ในภาษาจีน. *วารสารศิลปศาสตร์*. 3(2): 68-90.
- _____.(2553ข). *สารานุกรมชนกลุ่มน้อยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. อุบลราชธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- _____.(2554).รายงานการวิจัย : การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์เรื่องคำศัพท์ ร่วมเชื้อสายไท-จีน ในภาษาไทยถิ่นอีสาน.*Journal of the Faculty of Liberal Arts, MahidolUniversity*. 7(2): 125-149.
- _____.(2555ก). *การศึกษาความสัมพันธ์ของภาษาไทยถิ่นอีสานกับภาษาจีน*. อุบลราชธานี: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- _____.(2555ข).การศึกษาทางภาษาศาสตร์เชิงประวัติศาสตร์ เรื่อง ความสัมพันธ์ของภาษาจีนกับคำเสริมสร้อยสองพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีสาน.*วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*. 9(1): 9-41.
- _____.(2555ค). *คำพ้องจีน-ไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภาษาและวัฒนธรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทยญี่ปุ่น.
- _____.(2556).ข้อสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเสียงพ่นลมในภาษาไทย มาตรฐานและเสียงไม่พ่นลมในภาษาไทยถิ่นเหนือกับคำในภาษาจีน.*ในหนังสือรวม บทความวิชาการในการประชุมทางวิชาการจีนศึกษาระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง "จีนก้าวหน้าในมิติภาษา วรรณกรรม การสอน และวัฒนธรรมศึกษา"*, หน้า 124-137.กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ร่วมกับโครงการปริญญาโท หลักสูตรวัฒนธรรมจีนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ InternationalCollege Nanjing Normal University

เมฆม สอดส่องกฤษ; และ ฉวีวรรณ ว่องเจริญกุล.(2557, มกราคม - มิถุนายน).ชนกลุ่มน้อยเผ่าไต : พี่น้องเผ่า
ไทในสิบสองปันนา สาธารณรัฐประชาชนจีน.วารสารกระแสวัฒนธรรม. 15(27):51-64.

เรืองเดช ปันเขื่อนขัติย์. (2531). ภาษาถิ่นตระกูลไทย. พิมพ์ครั้งที่2.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

สุริยา รัตนกุล.(2548). นานาภาษาในเอเชียอาคเนย์ : ภาษาตระกูลไท. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

Li, Fang-Kuei. (1957a). TheJui Dialect of Po-ai and the Northern Tai. **Academia Sinica/Bulletin
of the Institute of History and Philology, Taipei.** 29(1):315-322.

_____.(1957b). TheJui Dialect of Po-ai: Phonology. **Academia Sinica/Bulletin of the Institute of
History and Philology, Taipei.** 28(2):551-556.

_____.(1959). Classification by Vocabulary: Tai Dialects. **Anthropological Linguistics.** 1(2): 15-21.

_____. (1960). A Tentative Classification of Tai Dialects.in Stanley Diamond (ed.). **Culture in
History: Essays in Honor of Paul Radin,** pp.951-958.New York: Columbia University Press.

_____.(1965). The Tai and Kam-Sui languages. in **Indo-Pacific Linguistic Studies (Lingua
14-15):** V.I, pp.148-79.Amsterdam: North Holland Publishing.

MetchaSodsongkrit.(2013, July-December). Findings on Chinese-Thai Linguistics Relationships in
the Isan Dialect of Thai. **MANUTSAT PARITAT; Journal of Humanities.** 35(2): 17-26.
(บทความภาษาจีน)

喻翠容. (1980). 《布依语简志》北京: 民族出版社。

巫凌云. (1993). 《傣语语法》昆明: 云南民族出版社。

李强. (2012). 《傣语语音历史研究的若干问题》北京: 民族出版社。

梁敏, 张均如. (1996). 《侗台语族概论》北京: 社会科学出版社。

龚群虎. (2002). 《汉泰关系词的时间层次》上海: 复旦大学出版社。

郭锡良. (1986). 《汉字古音手册》北京: 北京大学出版社。

周耀文. (2001). 《傣语方言研究》北京: 民族出版社。

<http://www.dehong.gov.cn>

<http://www.nipic.com>